

HEADLINES

RADIO SHOW

TACKLING FASCINATING MODERN
CONTROVERSIES FROM
A HALACHIC PERSPECTIVE

with
DOVID LICHTENSTEIN

Assassinations

Shiur# 475 | July 1th 2024

אמרי בלך הרי"מ רנז

וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן
וגו' ויקח רמח בידו [כה ז].
פירש"י ראה מעשה ונזכר הלכה וכו'
הבועל ארמית קנאין פוגעים בו וכו'
(סנהדרין פב.) עי"ש. ואיתא הבא לימלך אין
מורין לו. מה שאמרו חז"ל הלכה ואין
מורין כן, הסברא היא, כי כל עצמה של
הלכה זו הלא אינה אלא קנאות, שרואה
אדם את העבירה והוא מזדעזע כל כך עד
שהוא מרגיש דחיפה עזה לפגוע מיד
באותו רשע, אבל אם יש לו פנאי
וסבלנות לבוא ולשאול שאלה, הרי סימן
הוא שאין כאן קנאות לטהט, וממילא אין
מורין כן.^מ

טעם

פרשת פנחס

ודעת

קלג

הנני נתן לו את בריתי שלום (כה, יב).

הנה מעשהו זה של פינחס אף אם בעיני בשר נראה זה כמלחמה, כי אכן עמד פינחס ללחום מלחמת ה' ברמה, מכל מקום העידה תורה כאן שבשורש מהותו מעשה של השכנת שלום הוא, כי בקיומה של תורה ירבה השלום בעולם, כמו שנאמר דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, ועוזבי תורה הם שמפירים השלום, ולכן הבא ליפרע מרשעים עושי עולה אינו אלא משכין שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, אם אכן כונתו טהורה לשמים, ונמשל בזה פינחס לשר הנאמן למלכו ולארצו, אשר בבא צר ואויב להרגיז את שלות העם היושב בארצו לבטח, יאזור כגבור חלציו וילבש בגדי מלחמה להכות ולהכניע האויב, והנה שר זה אף אם בכלי זין השתמש במערכי המלחמה, בכל זאת אין ראוי לקרותו איש מלחמה, כי דורש שלום לעמו הוא, וכאהבתו את השלום והשלוה נלחם כארי במשביתי השלום.

אמנם אותם המתעטרים בכתר הקנאות, ורודפים את כל מי שאין לכו נכון עמם, בכל מיני רדיפות ואין כונתם לשם שמים, אינם ראויים לתואר זה, וזהו שהעיד הקב"ה על פינחס הנני נותן לו את בריתי שלום, כי לאיש שלום יחשב, שאין פניו למלחמה כי אם להרכות שלום בעולם (שמעתי מפי הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל).

תחת אשר קנא לאלהיו ויכפר על בני ישראל (כה, יג).

דקדק בזה כי נתאחדו אצל פינחס שתי תכונות אשר לעיני בשר סותרות הנה, כי עם כל קנאתו לאלקיו עד שמסר נפשו למנוע חילול שם שמים בפרהסיא, גם עמד לעורר רחמים לכפר על בני ישראל, ברב אהבתו לישראל, ודוקא משום כך זכה לברית שלומו של הקב"ה.

ובספורנו פירש שבעצם קנאתו והריגתו את זמרי לעיני כל ישראל, היה בזה כפרה על בני ישראל שלא מיחו בזמרי, וזכה בזה לכהונת עולם שיהא הוא מכפר על בני ישראל לדורות.

הרי"מ

פינחס

אמרי

פינחס בן אלעזר וגו' בקנאו את

קנאתי וגו' לכן אמר הנני נתן

לו את בריתי שלום. [כה יא-יב]. אף

שכתיב (איוב מא ג) מי הקדימני ואשלם,

אבל על ידי מסירת נפש מגיע שכר

בעוה"ז גם כן, בדין שיטול שכרו. (ד) (ז)

Rabbi Gottlieb

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף י עמוד ב

ואמר רבי יוחנן: מאי דכתיב ולא קרב זה אל זה כל הלילה - בקשו מלאכי השרת לומר שירה, אמר הקדוש ברוך הוא: מעשה ידי טובעין בים ואתם אומרים שירה.

משלי פרק יא פסוק י

בְּטוֹב צְדִיקִים תַּעֲלוֹץ קִרְיָהּ וּבְאֶבֶד רְשָׁעִים רָגָהּ:

שמות רבה (פרשת בשלח) פרשה כג סימן ז

א"ר יוחנן בקשו המלאכים לומר שירה לפני הקדוש ברוך הוא באותו הלילה שעברו ישראל את הים ולא הניחן הקדוש ברוך הוא א"ל לגיונותי נתונין בצרה ואתם אומרים לפני שירה, הה"ד ולא קרב זה אל זה כל הלילה.

רבינו יונה משלי פרק יא פסוק י

בטוב צדיקים תעלוץ קריה ובאבוד רשעים רנה. כי הצדיק ייטיב לכל ולא ירע. ויתכן לפרש, כי בא לפרש כי הכל חייבין לעלוץ בטוב צדיקים ולשמוח באבוד רשעים. ומה שכתוב: "לא תשנא את אחיך בלבבך" (ויקרא יט, יז) - אין הרשע בכלל 'אחריך', וכן אמרו ז"ל "ונשיא בעמך לא תאור" (שמות כב, כז) - בעושה מעשה עמך. והרבה נתבאר הענין הזה בדבריהם ז"ל.

דרך חיים מסכת אבות פרק ד משנה יט

וכן מוכח דהא כתיב בנפול אויבך אל תשמח, ואי לא דחזי ביה דבר רשעות מי שרי לשנאותו דהא כתיב לא תשנא את אחיך בלבבך דכך מדקדק (פסחים קי"ג, ב') על הא דכתיב כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו ומוקי ליה שראה דבר עבירה בו, ואם כן קרא דהכא איירי ג"כ ברשע ואפילו הכי אסור לשנאותו. והא דכתיב באבוד רשעים רנה, הייני היכי שבא האבוד בשביל הרשעות שהיו דנין אותו ב"ד למיתה בשביל רשעותו כדי לסלק הרשעות מן העולם, אבל אם לא היה משום הרשעות רק נפילה אחרת הגיע לרשע אסור לשמוח. וכך מוכח דהך קרא של באבוד רשעים רנה מדבר מזה דמייתי התם (סנהדרין ל"ט, ב') הך קרא על העדים שהעידו על אחד שחייב מיתה ואם תאמר מה לנו ולצרה הזאת תלמוד לומר באבוד רשעים רנה, וכן הא דאיתא בפ"ק דברכות (י', א') ראה במפלתן של רשעי' ואמר שירה שנאמר יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם וגו', ודבר זה מדבר במפלתן של רשעים לסלק הרשעות מן העולם וזה ראה דוד ברוח הקדש סלוק הרשעות ושמח על זה

ודבר זה בודאי הוא טוב ויפה הוא, אבל אם לא בא האבוד בשביל זה לסלק את הרשעות הרי בודאי אין דבר זה טוב ואף שהוא לרשע ואין לשמוח ואיסור גמור הוא.

אש בא קודש יט

פרשת בא

וַיֹּאמֶר ד' וְכוּ' בֵּא אֶל פְּרַעַה וְכוּ' וּלְמַעַן תִּסְפָּר וְכוּ' הַתְּעַלְלֹתַי בְּמִצְרַיִם וַיִּדְעֹתֶם כִּי אֲנִי ד'. וּפְרַשׁ־יִי עַל הַתְּעַלְלֹתַי, שְׁחַקְתִּי.

וְאִפְשָׁר כִּי בֵּינָם שָׂרְצוּ מִלֵּה"ש לֹמֵר שִׁירָה אָמַר הַקִּב"ה מַעֲשֵׂי יָדַי וְכוּ' כִּי אֵין הַקִּב"ה שִׂמַּח בְּמִפְלַתָּן שֶׁל רַשְׁעִים, וְכֹאֵן הַתְּעַלְלֹתַי שְׁחַקְתִּי בְּמִפְלַתָּן, כִּי שָׂם כְּתִיב וַיִּשׁוּבוּ וַיַּחֲנוּ וְכוּ', וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי אֲנִי ד', וְכֹאֵן וַיִּדְעוּתָם, שִׁישְׂרָאֵל יִדְעוּ כִּי אֲנִי ה', הִרְבֵּה פַעֲמִים יֵשׁ שִׁישְׂרָאֵל מִתִּיסְרִים כְּדֵי לְנַקּוֹתָם וּלְעוֹרֵר בֵּהֶם יִרְאֵת ד', וְאִזּוּ כִּשְׁנַתְּקִרְבוּ לְהַגְאֵל, אָמַר ד' שִׂמְחָה וּשְׁחֹק הוּא לְפָנַי כִּשְׂאִיסֵר וְאִכָּה אֵת הַמִּצְרַיִם וְלֹא יִשְׂרָאֵל, וְעִי"ז יִשְׂיִגּוּ יִשְׂרָאֵל יִדְעֵת ד', מִשָּׂא"כ בֵּינָם שֶׁהִי' כְּדֵי שִׁיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי אֲנִי ד', זְכִידְעֵתָם אֵת ד' אֵין כ"כ שִׂמְחָה לְפָנָיו ית' כִּי יִדְעֵת הַמִּצְרַיִים מִד' לֹא כ"כ תְּשׁוּקַת ד' הִיא. כִּידְעֵת יִשְׂרָאֵל אוֹתוֹ ית' שֶׁע"ז הִיתָה עֵיקַר הַבְּרִיאָה בְּגִין דִּישְׁתַּמּוֹדְעִין לִי כְּנוֹדַע, וּבִפְרֵט שְׁבִין כַּךְ וּבֵין כַּךְ לֹא הִיוּ יִשְׂרָאֵל כִּבְר מִתִּיסְרִים בְּשַׁעָה זוּ לִכֵּן אֵין הַקִּב"ה שִׂמַּח בְּמִפְלַתָּן.

תלמוד בבלי מסכת ערכין דף י עמוד א-ב

שנים עשר יום בשנה מכה בחליל וכו'. מאי שנא הני? הואיל ויחיד גומר בהן את ההלל, דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק, שמונה עשר ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל: שמונה ימי החג, ושמונה ימי חנוכה, ויום טוב הראשון של פסח, ויום טוב (הראשון) של עצרת; ובגולה עשרים ואחד: תשעה ימי החג, ושמונה ימי חנוכה, ושני ימים טובים של פסח, ושני ימים טובים של עצרת. מאי שנא בחג דאמר ר' כל יומא, ומאי שנא בפסח דלא אמרינן כל יומא? דחג חלוקין בקרבנותיהן, דפסח אין חלוקין בקרבנותיהן.

ט"ז אורח חיים סימן תצ ס"ק ג

ההלל בדילוג. מפני שבז' של פסח נטבעו המצר"ים אמר הקדוש ברוך הוא מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה וכיון שבז' אין גומרין אותו ע"כ גם בחה"מ אין גומרין אותו שלא יהא עדיף מי"ט האחרון:

סא

הערוך

פרק קיח

הסדר

כנגד ארבע כוסות של פורענות וארבע כוסות של ישועות
ו. בירושלמי²⁴ דרשו מהכתובים שעתיד הקב"ה להשקות לאומות העולם
ארבע כוסות של פורענות²⁵, וכנגדן עתיד הקב"ה להשקות את ישראל ארבע
כוסות של ישועות ונחמות²⁶.

וכן מצינו ארבע לשונות של גאולה לעתיד לבוא: "והוצאתים מן העמים,
וקבצתים מן הארצות, והביאותים אל אדמתם, ורעיתים אל הרי ישראל
וגו'"²⁷.

וכנגד ארבע כוסות של פורענות שעתיד הקב"ה להשקות לאומות העולם,
וארבע כוסות של ישועות לישראל, שותים ארבע כוסות של יין בליל פסח²⁸.